

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет
імені А.С.Макаренка

Кафедра педагогіки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор НН Інституту
педагогіки і психології

 Світлана Кондратюк

« 30 » серпня 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

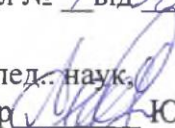
Інклюзивна освіта у закладах вищої та позашкільної освіти

Галузь знань: 01 Освіта / Педагогіка

Спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки

Освітня-програма Освітні, педагогічні науки (Позашкільна освіта)

Мова навчання українська

Погоджено
науково-методичною комісією
НН інституту педагогіки і психології
Протокол № 1 від 30.08.2023 року
Голова
доктор. пед. наук.
професор Ю. А. Бондаренко

Суми - 2023

Розробники:

Проценко Ірина Іванівна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри педагогіки
Протокол № 1 від « 29 » серпня 2023 р.

Завідувач кафедри
доктор педагогічних наук, професор

М. А. Бойченко

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів –4	Магістр	Обов'язкова	
		Рік підготовки:	
2-й		2-й	
Семестр			
3-й		3-й	
Лекції			
16 год.		2 год.	
Практичні, семінарські			
22 год.		2 год.	
Лабораторні			
год.		год.	
Самостійна робота			
80 год.	116 год.		
Консультації:			
год.	год.		
Вид контролю: залік			
Загальна кількість годин - 120			

2. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Інклюзивна освіта у закладах вищої та позашкільної освіти» є: формування систематизованих наукових уявлень про сутність, основні завдання, напрями соціально- педагогічної роботи з дітьми, які мають особливі потреби.

Основні завдання вивчення дисципліни є:

- формування у студентів загальнокультурних та професійних компетенцій соціальних педагогів, необхідних для ефективної діяльності в якості організаторів та виконавців програм інклюзивного навчання дітей з порушеннями психофізичного розвитку;
- формування фахової компетентності: організаційну, теоретико-методологічну, психолого-педагогічну, методичну, спеціально-педагогічну, спеціально-методичну, проектувальну, консультативну, компетентність у сфері інклюзивного навчання;

- забезпечення набуття практичних навичок у сфері інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами.

Програма навчальної дисципліни передбачає:

- краще розуміння індивідуальних особливостей тих, хто навчається та оволодіння різноманітними педагогічними методиками для ефективного сприяння розвитку дітей з урахуванням їхньої індивідуальності;
- оволодіння особливостями організації, нормативно-правового забезпечення, проблеми і перспективи проектування інклюзивного освітнього середовища для цих дітей;
- знання загальнокультурних та професійних компетенцій соціальних педагогів, необхідних для ефективної діяльності в якості організаторів та виконавців програм інклюзивного навчання дітей з порушеннями психофізичного розвитку;
- здійснення особистісно-мотиваційну, когнітивну та практичну підготовку майбутніх магістрів соціальної педагогіки до реалізації інклюзивної моделі освіти на різних рівнях системи освіти

3. Передумови для вивчення дисципліни

Передумовою є знання з філософії, загальної психології, педагогічної психології, загальної педагогіки, історії педагогіки, порівняльної педагогіки, методики викладання дисциплін зі спеціальності.

У процесі вивчення студентами навчальної дисципліни «**Інклюзивна освіта у закладах вищої та позашкільної освіти**» опанування ними теоретичними, методичними і практичними засадами курсу формуються такі **програмні результати навчання**:

4. Результати навчання (РН) за дисципліною

<p>РН-5</p> <p>РН-6</p> <p>РН-7</p> <p>РН-8</p> <p>РН-11</p> <p>РН-12</p> <p>РН-14</p>	<p>РН 5. Вміти організувати освітній процес на основі студентоцентризму, компетентнісного, контекстного підходів та сучасних досягнень освітніх, педагогічних наук; вдосконалювати вміння управляти навчально-пізнавальною діяльністю. Вміти об'єктивно оцінювати результати навчання здобувачів освіти у закладах вищої та позашкільної освіти.</p> <p>РН 6 Вміти розробляти та реалізовувати інноваційні й дослідницькі проекти у сфері вищої та позашкільної освіти / педагогіки та міждисциплінарного рівня із дотриманням правових, соціальних, економічних та етнічних норм.</p> <p>РН 7. Здатність створювати відкрите освітньо-наукове середовище, створювати сприятливе для здобувачів вищої та позашкільної освіти та спрямовувати на забезпечення результатів навчання.</p> <p>РН 8. Вміти розробляти і викладати освітні курси в закладах вищої освіти, використовувати інноваційні методики для здобувачів з освітніми потребами у закладах вищої та позашкільної освіти, інструменти та технології, необхідні для досягнення поставлених цілей.</p> <p>РН 11. Вміти здійснювати консультативну діяльність колегам та батькам здобувачів освіти з особливими потребами у сфері освітніх та педагогічних наук.</p> <p>РН 12. Знати основні нормативні акти й документи, які</p>
---	---

	регламентують організацію освітнього процесу в закладах вищої та позашкільної освіти та використовувати методики викладання педагогічних дисциплін у галузі освітніх, педагогічних наук PH 14. Відповідально ставитися до забезпечення охорони життя і здоров'я учнів та студентів з особливими потребами в освітньому процесі закладів вищої та позашкільної освіти, у позааудиторній та поза аудиторній діяльності.
--	--

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Кількість балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
90 – 100	Вільно володіє навчальним матеріалом, висловлює власні думки, робить аргументовані висновки, рецензує відповіді інших студентів, творчо виконує індивідуальні та колективні завдання, самостійно знаходить додаткову інформацію, та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань, може аргументовано обирати раціональний спосіб виконання завдання й оцінити результати власної творчої діяльності, вільно використовує знання для використання творчих завдань.
82 – 89	Вільно володіє навчальним матеріалом. Застосовує знання на практиці, узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускає незначні огріхи у порівняннях, формулюванні висновків, застосуванні знання на практиці. За зразком самостійно виконує практичні завдання, передбачені програмою, має стійкі навички виконання завдань.
74 – 81	Вільно володіє навчальним матеріалом. Застосовує знання на практиці, але узагальнює і систематизує навчальну інформацію не в повній мірі, допускає огріхи у порівняннях, формулюванні висновків, застосуванні знання на практиці.
64 – 73	Володіє навчальним матеріалом, знає основні поняття навчального матеріалу, виконує поставлені завдання на репродуктивному рівні, має недостатньо стійкі навички виконання практичних завдань.
60 – 63	Володіє навчальним матеріалом поверхнево, фрагментарно, відтворює певну частину навчального матеріалу на рівні запам'ятовування, знає основні поняття навчального матеріалу. Має елементарні, нестійкі навички виконання завдання.
35-59	Має фрагментарні знання при незначному загальному обсязі навчального матеріалу, відсутні сформовані вміння та навички, допускає суттєві помилки під час відповіді. Планує та виконує частину завдання за допомогою викладача.
1 – 34	Студент не володіє навчальним матеріалом. Виконує лише елементи завдання, потребує постійної допомоги викладача.

Розподіл балів, які отримують здобувачі освіти для заліку (ДФН)

Поточний контроль											Самостійна робота	Сума	
РОЗДІЛ 1					РОЗДІЛ 2				РОЗДІЛ 3				
T1	T2	T3	T4	T5	T1	T2	T3	T4	T1	T2	T3		
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	28	100

T1, T2 ... T 9 – теми розділів

Розподіл балів, які отримують здобувачі освіти для заліку (ЗФН)

Поточний контроль											Разом	Загальна сума	
РОЗДІЛ 1					РОЗДІЛ 2				РОЗДІЛ 3				
T1	T2	T3	T4	T5	T1	T2	T3	T4	T1	T2			T3
			15								15	30	
Самостійна робота												100	
10	10	8		8		8		8		8	10	70	

Згідно з Положенням «Про порядок визнання результатів навчання у неформальній та/або інформальній освіті у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С. Макаренка», ухвалене рішенням вченої ради університету (протокол № 4 від 28.11.2022 р.), можливе зарахування результатів навчання з окремої теми/тем, розділу, індивідуального завдання (контрольної роботи) чи дисципліни в цілому, здобутих за цими видами освіти. Обсяг зарахування в годинах/кредитах ECTS визначається згідно переліку компетентностей і результатів навчання, передбачених даною робочою програмою. Зарахування результатів навчання, здобутих у неформальній та/або інформальній освіті, здійснюється у відповідності до пунктів 3.6-3.9 названого Положення.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	Зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання
1 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами діагностики навчальних досягнень є тести, а також індивідуальні творчі освітні проекти.

7. Програма навчальної дисципліни

7.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

РОЗДІЛ I. Методологічні та законодавчо-нормативні засади інклюзивної освіти

Тема 1. Інклюзивна освіта як модель соціального устрою.

Тема 2. Міжнародні та національні механізми захисту прав людини з особливими потребами.

Тема 3. Модернізація спеціальної освіти в Україні Рівність та недискримінація.

РОЗДІЛ II. Інклюзивна освіта у закладах вищої та позашкільної освіти: від основ до практики

Тема 1. Роль батьків у впровадженні інклюзивної освіти у закладах позашкільної освіти.

Тема 2. Інклюзивна освіта у закладах вищої освіти: переваги та недоліки.

Тема 3. Курикулум навчального та корекційно-розвиваючих процесів.

Тема 4. Психолого-педагогічні оцінювання здобувачів з особливими потребами у закладах вищої та позашкільної освіти.

Тема 5. Диференційоване викладання як засіб задоволення освітніх потреб

7.2. Структура навчальної дисципліни (денна форма навчання)

Назви розділів і тем	Кількість годин			
	всього	Із них		
		лекції	практики	консультації
РОЗДІЛ I. Методологічні та законодавчо-нормативні засади інклюзивної освіти				
Тема 1. Інклюзивна освіта як	16	2	4	10

модель соціального устрою					
Тема 2. Міжнародні та національні механізми захисту прав людини	14	2	2		10
Тема 3. Модернізація спеціальної освіти в Україні. Рівність та недискримінація	16	2	4		10
РОЗДІЛ II. Інклюзивна освіта у закладах вищої та позашкільної освіти: від основ до практики					
Тема 1. Роль батьків у впровадженні інклюзивної освіти у закладах позашкільної освіти	14	2	2		10
Тема 2. Інклюзивна освіта у закладах вищої освіти: переваги та недоліки	14	2	2		10
Тема 3. Курикулум навчального та корекційно-розвиваючих процесів	14	2	2		10
Тема 4. Психолого-педагогічне оцінювання здобувачів освіти з особливими освітніми потребами у закладах вищої та позашкільної освіти	14	2	2		10
Тема 5. Диференційоване викладання як засіб задоволення освітніх потреб	16	2	4		10
Залік					
Усього годин	180	16	22		80

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема . Інклюзивна освіта як модель соціального устрою	4	
2	Тема. Міжнародні та національні механізми захисту прав людини	2	
3	Тема . Модернізація спеціальної освіти в Україні. Рівність та недискримінація	4	
4	Тема. Роль батьків у впровадженні інклюзивної освіти у закладах позашкільної освіти	2	
5	Тема. Інклюзивна освіта у закладах вищої освіти: переваги та недоліки	2	
6	Тема. Курикулум навчального та	2	

	корекційно-розвиваючих процесів		
7	Тема. Психолого-педагогічне оцінювання здобувачів освіти з особливими освітніми потребами у закладах вищої та позашкільної освіти	2	
8	Тема . Диференційоване викладання як засіб задоволення освітніх потреб	4	
11	Залік	-	-
12	Усього годин	22	-

8. Рекомендовані джерела інформації

Базова література

1. Валентик, Н. Інклюзивна освіта: за і проти / Н. Валентик // Директор школи (Шкільний світ). - 2020. - №14/15. - С. 45-58.
2. Валицкая, А.П. Инклюзивное образование — образование для всех / А.П.Валицкая, В.А. Рабош // Социальная педагогика. - 2009. - №1. - С. 18-22.
3. Варава, В. Інклюзивна освіта: готовність номер один? / В. Варава // Завуч(Шкільний світ). - 2018. - №15. - С. 3-4.
4. Ворон, М. Інклюзивна освіта: українські реалії / М. Ворон, Ю. Кавун // Підручник для директора. - 2017. - №6. - С. 66-71.
5. Демплер, Д. Переосмислюючи допоміжні послуги спеціалістів в інклюзивних класах / Д. Демплер, Т. Лорман, У. Шарма // Дефектологія. - 2009. - №3. - С. 9-12.. - Бібліогр.: с. 13-14.
6. Ілляшенко, Т. Інтеграція дітей з особливими потребами / Т. Ілляшенко // Директор школи (Шкільний світ). - 2019. - №34. - С. 1,20-24.
7. Інклюзивна модель освіти: методологічні засади // Підручник для директора. - 2020. - №2. - С. 62-72.
8. Інклюзивна освіта в законодавчому просторі // Відкритий урок: Розробки. Технології. Досвід. - 2019. - №10. - С. 88-89.
9. Інклюзивна освіта: підтримка батьків батьками // Завуч (Шкільний світ).- 2017. - №36. - С. 13-15.
10. Інклюзивна освіта: стан і перспективи розвитку в Україні // Управління освітою. - 2017. - №12. - С. 5-7.
11. Інклюзивний підхід як основа освіти для всіх дітей // Завуч(Шкільний світ). - 2018. - №2. - С. 9-10.
12. Кавун, Ю. Інклюзивна освіта / Ю.Кавун, М. Ворон // Дефектолог(Шкільний світ). - 2017. - №5. - С. 4-11.
13. Коваленко, О. Інклюзивна освіта для дітей з особливими потребами / О.Коваленко // Освіта України. - 2019. - №90. - С. 1-2.

14. Колупаєва, А. Інклюзивна освіта в контексті реалій сьогодення / А. Колупаєва // Практика управління закладом освіти. - 2020. - №4. - С. 8-12
15. Колупаєва, А. Інклюзивна освіта як модель соціального устрою / А. Колупаєва // Дефектологія. - 2019. - №4. - С. 3-4.
16. Концепція розвитку інклюзивної освіти // Дефектолог(Шкільний світ). - 2020. - №3. - С. 3-5.
17. Кравець, Н. Особливості розумової працездатності школярів в умовах інклюзивної форми навчання / Н. Кравець, В. Шорохова // Рідна школа. - 2019. - №11. - С. 52-56.
18. Крикун, А. Включення дітей з особливими потребами в освітнє середовище / А. Крикун // Вихователь-методист дошкільного закладу. - 2009. - №10. - С. 9-15.
19. Крокер, Ш. Підтримка інклюзії (канадський досвід) / Ш. Крокер // Дефектологія. - 2009. - №4. - С. 4-6.
20. Лупарт, Д. Шкільна освіта в Канаді: перехід від розподільних систем освіти до інклюзивних шкіл / Д. Лупарт, Ч. Веббер // Дефектологія. - 2010. - №1. - С. 6-11.
21. Матвєєва, М. Психокорекційна робота в умовах інтегрованого навчання / М. Матвєєва, С. Миронова, Л. Гречко // Дефектологія. - 2009. - №3. - С. 15-17.

Нормативно-правова література

1. Закон України «Про вищу освіту» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
2. Закон України «Про інноваційну діяльність» (2002). Відомості Верховної Ради України (ВВР), № 36, ст. 266. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text>.
3. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
4. Закон України «Про освіту». [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
5. Закон України № 2745-VIII від 06.06.2019 р. «Про фахову передвищу освіту» Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19>.
6. Наказ МОН України від 07.11. 2000 р. «Про затвердження положення про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності».
7. Постанова Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 р. № 800 «Порядок підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників». Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-п>.
8. Професійний стандарт за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)»: Наказ міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 23.12.2020 р. № 2736. Режим доступу:

Додаткова

1. Бистрова Ю. В. Інноваційні методи навчання у вищій школі України // Право та інноваційне суспільство. 2015. № 1 (4). С. 27-33.
2. Бойченко М. А. Теоретичні та методичні засади освіти обдарованих школярів у США, Канаді та Великій Британії: дис. ... доктора пед. наук: 13.00.01. Суми, 2019.
3. Гринькова В. Модернізація національної освіти на засадах компетентнісного підходу // Рідна школа. 2016. № 4 (1036). С. 20-24.
4. Івлєва Л., Сідоріна Є., Карбовська С. Перспективи інноваційного розвитку освіти // Вища школа. 2013. № 10. С. 49-58.
5. Іщенко А., Титаренко В. Сервіс Google Classroom як інноваційна технологія підготовки майбутніх учителів трудового навчання // Вища школа. 2019. № 6 (179). С. 81-89.
6. Даниленко Н. Інноваційна спрямованість освіти // Управління освітою. 2013. № 24 (324). С. 3-7.
7. Калаур С. М. Інноваційні підходи у підвищенні кваліфікації фахівців в умовах післядипломної освіти // Інновації в освіті: перспективи розвитку: матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції (Тернопіль, 20 травня 2021 р.). Тернопіль : ЗУНУ, 2021. С. 227-232.
8. Ковальчук В. І. Тенденції інноваційного розвитку сучасної школи в Україні // Імідж сучасного педагога. 2015. № 7 (156). С. 3-6.
9. Кожевникова О.В. Дистанційне навчання як інноваційна педагогічна система та складова педагогічної майстерності сучасного вчителя // Імідж сучасного педагога. 2015. №4 (153). С. 14-16.
10. Куклін О. В. Концептуальні засади інноваційного розвитку вищих навчальних закладів [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.economi.nauka.com.ua/?op=1&z=1186>.
11. Лукашук, М. А. Теоретико-методологічні засади дослідження інноваційних процесів в системі освіти // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2018. № 72. С. 146-153.
12. Мартинець Л. А. Управління інноваційною діяльністю в закладі загальної середньої освіти // Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія: Педагогічні науки. 2019. № 3. Режим доступу: <https://ped-ejournal.cdu.edu.ua/article/view/3491>.
13. Пекуляк І. Інновації в навчально-виховному процесі: етапи, принципи та алгоритм // Управління освітою. 2015. № 22 (370). С. 4-10.
14. Петрова, І. Л., Сивка, О. В. Розвиток інноваційної діяльності в організаціях освітньої сфери // Вчені записки Університету «КРОК». 2019. № 3 (51). С. 119-126. Режим доступу: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2018-51-119-126>.

15. Пузіков Д., Гораш К. Оцінювання інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу: особливості та умови організації // Рідна школа. 2015. № 1-2 (1021-1022). С. 7-11.
16. Сбруєва А. А. Порівняльна педагогіка вищої школи: національний, європейський та глобальний контексти. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2021.
17. Сидоренко В.В. Розвиток професійної компетентності сучасного педагога в умовах відкритої освіти: кластерний аналіз // Професійна компетентність педагога в умовах оновленого змісту освіти та вимог ринку праці: III регіональна науково-практична конференція. Вінниця: Вінницька міська друкарня, 2017. С. 8-17.
18. Сипченко В., Климова В. Управління інноваційними процесами у закладах вищої освіти. Гуманізація навчально-виховного процесу. 2018. № 4 (96). С. 139-154.
19. Слюсаревський М. М. Медіаорієнтаційна функція освіти як відповідь на виклики інформаційної доби // Педагогіка і психологія. 2013. 2 (79). С. 18-28.
20. Степко М. Світові тенденції розвитку системи вищої освіти та проблеми забезпечення якості й ефективності вищої освіти в Україні // Вища освіта. 2013. №7. С. 13-22.
21. Сущенко Л. О. Педагогічні інновації: від стратегії до реалізації. Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. Серія: Педагогіка і психологія. 2015. № 2. С. 302-307.
22. Триус Ю. В. Інноваційні інформаційні технології у навчанні математичних дисциплін // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія «Інформатизація вищого навчального закладу». 2012. № 731. С. 76-81.
23. Чикун Н. Інноваційні технології навчання у реформуванні системи вищої освіти // Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. 2016. № 3 (107). С. 135-144.
24. Шпачинський І. Безпека освітнього середовища в інноватиці вищої освіти // Вища освіта України. 2020. № 2 (77). С. 46-51.
25. Яструбова В. Метрологічні засади інноваційної моделі закладу освіти XXI століття // Рідна школа. 2016. № 2-3. С. 26-31.

Інформаційні ресурси

1. Академія педагогічних наук України - <http://www.apsu.org.ua>
2. Дистанційний курс на Moodle СумДПУ - <https://dl.sspu.edu.ua/course/view.php?id=218579>
3. Український центр оцінювання якості освіти. – www.testportal.gov.ua
4. Освітній портал "Освіта.UA". – <http://osvita.ua>
Освітянська мережа України. – www.ednu.kiev.ua
5. Виховна робота в школі. – http://www.library.kherson.ua/teach/scool_07.htm

6. Відкритий урок: професійний журнал для вчителів. – <http://osvita.ua/school>
7. Острів знань : Освітній шкільний інтернет-портал. – <http://ostriv.in.ua/>
8. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології Науковий журнал [Електронний ресурс] — Режим доступу : http://www.nbuiv.gov.ua/portal/soc_gum/pednauk/
9. Учительський портал. – <http://www.uchportal.ru/>
10. Я – вихователь. – <http://vosпитatel.at.ua>
11. Слово вчителя. – www.konserg.ucoz.ua
12. Портал «Діти України». – www.children.edu-ua.net
13. Наукове електронне фахове видання "Народна освіта" . – www.narodnaosvita.kiev.ua
14. Освітній портал " Педагогічна преса". – <http://pedpresa.ua>
15. Безпека дітей в Інтернеті. – <http://onlandia.org.ua>
16. Освітній онлайн-журнал. – <http://educlub.com.ua>
17. Щоденник. Уа. – <http://shodennik.ua>
18. Українська педагогіка. – <http://ukped.com>
19. Інформаційний портал "Знання". – <http://znannya.info>
20. Методичний портал. – <http://pedsovet.su>
21. Тестування і моніторинг в освіті. - <http://timo.com.ua>

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

- мультимедійний комплекс;
- підручники та навчальні посібники, зазначені у списку літератури, електронний каталог бібліотеки Сумського державного педагогічного університету, інституційний репозитраї eSSPUiR;
- відеоматеріали по темам курсу;
- ілюстративні матеріали (структурно-логічні схеми, таблиці).